

GOEIE BESTUURSPRAKTYKE VIR SUKSESVOLLE BOERDERY

DEUR DR PHILIP THEUNISSEN

Ekonomies gesproke is 'n goedbestuurde boerdery een wat konstant 'n groter wins as soortgelyk gestruktureerde boerderye in dieselfde geografiese omgewing maak. Omdat eksterne makro-ekonomiese faktore, soos prys, dikwels 'n totale bedryf affekteer, is dit belangrik dat 'n boerdery se wins relatief tot 'n bedryf vergelyk moet word en nie net op 'n individuele vlak beoordeel word nie. Sodoende kan individuele bestuursvaardighede gedurende uitsonderlik voorspoedige én swak tye geïdentifiseer word.

Wingsgewende boere bou hulle boerderye op rondom suksesvolle bestuurspraktyke eerder as suksesvolle boerderypraktyke. Daar is 'n belangrike verskil! Meeste boere het merkwaardige vordering gemaak ten opsigte van operasionele effektiwiteit. In die meeste geval het die bestuurspraktyke egter nie in pas met die operasionele vordering gebly nie. In hierdie reeks artikels sal daar aangetoon word hoe die beproefde bestuurspraktyke sistematies in boerderye aangewend kan word met die oog op die verbetering van winsgewendheid. Daar is beduidende verskille tussen wingsgewende en nie-wingsgewende boere. Sommige verskille is in areas waar daar wel veranderinge aangebring kan word terwyl ander verskille nie maklik verander kan word nie. Suksesvolle boere is denkende boere. Dit verg die vermoë om obserwasie in inligting, inligting in kennis, kennis in begrip en begrip in wysheid te omskep. Met behulp van die wysheid kan die goeie bestuurspraktyke op die plaas geïmplimenter word.

DIE 12 AREAS VAN GOEIE BESTUURSPRAKTYKE

- AREA 1: Algemene bestuur
- AREA 2: Finansiële bestuur
- AREA 3: Produksiebestuur
- AREA 4: Bemarkingsbestuur
- AREA 5: Menslike hulpbronbestuur
- AREA 6: Aankoopsbestuur
- AREA 7: Meganisasiebestuur
- AREA 8: Risikobestuur
- AREA 9: Administratiewe bestuur
- AREA 10: Volhoubare bestuur
- AREA 11: Erfopvolgingsbestuur
- AREA 12: Bestuursinligting

Die volhoubaarheid van 'n besigheid hang af van sy regenereringsvermoë. Dit is 'n lang woord met 'n biologiese betekenis wat eintlik net op lewende wesens betrekking het. Dit beteken dat 'n lewende organisme in staat is om homself te vernuwe deur middel van veroudering en voortplanting ("regenerate") sodat dit kan bly voortbestaan.

So wat het 'n plaas met biologie te doen? Hoewel die regenereringsvermoë as metaforiese beeld gebruik is, bestaan 'n plaas wel uit biologiese komponente. Daar groei gras en graan en daar is diere op die plaas. As die boerdery self nie 'n lewende organisme is wat homself kan regeneer nie, behoort die boer dit ten minste so te bestuur dat die komponente daarvan, wat wel lewende organismes is, hulleself kan regeneer. In kort: die plaas moet produksie kan volhou vir geslagte wat nog gaan kom en moet dus nie degeneer in die proses nie.

Volhoubare produksie beteken dat die plaas as 'n geheel op 'n effektiewe wyse bestuur moet word. Die boer moet voortdurend die boerdery-aktiwiteite so organiseer dat verskillende vertakkings, boerderypraktyke en bestuursmetodes oor tyd die effektiwiteit waarmee die onderlinge komponente met mekaar saam werk kan bevorder, sonder dat die hulpbronne in die proses vernietig word.

Volhoubare bestuur lyk op die oog af baie uitdagend en ingewikkeld maar dit is eintlik baie logies. Die boer moet 'n deeglike begrip hê van die doel van die plaas as 'n organisasie en die beginsels waarvolgens dit moet funksioneer. Die belangrikheid van doel en beginsel in volhoubare bestuur kan nie onderskat word nie. As basis moet die plaas gedefinieer word in terme van die kwaliteit van lewe wat dit ekonomies, sosio-ekonomies en ekologies kan verskaf.

GOEIE BESTUURSPRAKTYKE 10.

VOLHOUBARE BESTUUR

Dit moet dan die fundamentele wette van die natuur, insluitende menslike natuur, insluit wat nie verbreek kan word sonder dat die plaas se volhoubaarheid in die gedrang gaan kom nie. Die beginsels van volhoubaarheid is dus gebou op basiese fisika, biologie en sielkunde maar is in wese eintlik net logika.

Die finale stap in volhoubare bestuur is om balans in netto ekonomiese, netto sosiale en netto ekologiese wins te bewerkstellig. Ongelukkig kan die totale wins van aldiere saam nie in randwaarde bereken word nie omdat die voordeel oor 'n lang termyn bereken moet word. Daarmee saam kan 'n verandering aan ekonomiese wins 'n onsigbare invloed op totale volhoubare wins hê wat baie jare later eers waarneembaar gaan wees. Elke besluit moet dus voortdurend gemonitor word om moontlike onverwagse negatiewe gevolge te kan vasstel. Die deurslaggewendste beginsel van volhoubare bestuur is om die boerdery in verhouding tot sy doel en beginsels te bestuur, om foute vinnig reg te stel en om die plaas as 'n regenererende organisme te beskou.

Bepaal u bestuursvermoë ten opsigte van goeie bestuurspraktyke met hierdie kort toets. Soos met enige self-evalueringsoefening sal die resultaat slegs van nut wees as u eerlik, realisties en reguit op die vrae antwoord. Die uitslag is dus so goed soos wat u dit self gaan maak.

10. VOLHOUBARE BESTUUR

	Ja	Nee
10.1. U is tevrede met die boerdery soos hy tans daaruit sien en glo nie dat daar nog ruimte vir verbetering is nie;	☐	☐
10.2. U het 'n langtermyn plan vir u boerdery;	☐	☐
10.3. U probeer die natuurlike status van u plaas instand hou deur gereelde bekalking, beheer van indringerplante en die beheer van gronderosie;	☐	☐
10.4. U probeer die oorsake van probleme regstel en nie net die simptome nie;	☐	☐
10.5. U ontleed die impak van 'n enkele besluit op die res van die boerdery;	☐	☐
10.6. Elkeen van u besluite word geneem om uiteindelik die totale boerdery te verbeter;	☐	☐
10.7. U monitor die boerdery-aktiwiteite gereeld binne die konteks van die boerdery se doelwitte en beginsels;	☐	☐
10.8. Veranderinge aan u boerdery word gedoen omdat daar of 'n aanhoudende probleem bestaan of omdat daar 'n geleentheid vir die boerdery bestaan;	☐	☐
10.9. U onderlinge boerderyvertakkings, en -praktyke word met verloop van tyd voortdurend aangepas om die doeltreffendheid van die totale boerdery te verbeter;	☐	☐
10.10. U het substansiële beleggings of bates buite die landbou.	☐	☐

Die korrekte antwoord op vraag 1 is NEE. Daarna is al die korrekte antwoorde JA. Vraag 1 verteenwoordig die verpligte vaardigheid wat u ten opsigte van die bestuursterrein móét uitvoer. Indien u punte hier verloor het moet u dit onmiddelik in u boerdery gaan regstel. Afdeling 2 (Vraag 2 – 4) verteenwoordig die basiese bestuursvaardighede. U behoort hier ook volpunte te behaal. Maak seker waar u punte verloor het en stel dit reg in u boerdery. Afdeling 3 (Vraag 5 – 7) verteenwoordig gevorderde bestuursvaardighede. Indien u hier 'n hoë persentasie behaal het, is dit 'n teken dat u oor bogemiddelde bestuursvaardighede beskik en meer as die nodige doen om u boerdery reg te bestuur. Afdeling 4 (Vraag 8 – 10) verteenwoordig die gesofistikeerde bestuursvaardighede. Indien u hier 'n hoë persentasie behaal het, is u aan die voerpunt van boerderybestuur. U het al die bestuursvaardighede onder die knie, u is innoverend en u implementeer vernuwings in u boerdery.

VERDERE INLIGTING:

Agricultural Extension Publications (ISU): www.extension.iastate.edu
Farm Business Planning Manual: www.ext.nodak.edu
Computus Bestuursburo: www.computus.info
Agribiz: www.agribiz.com
Ten habits of highly profitable farmers: www.agriweb.com
Farm Management by Ronald Kay & William Edwards